

"...

A) İptal gerekçeleri özeti :

Mahkemenin iptal için ileri sürdüğü gerekçelerden Anayasa Mahkemesinin 10/6/1971 günlü sınırlandırma kararına göre incelenmesi gerekli maddelere ilişkin bulunanlar, şöylece özetlenebilir :

1- Anayasa'nın 12. maddesinde yasa önünde eşitlik ilkesi benimsenmiştir; oysa 394 sayılı Yasanın 1. maddesinde nüfusu 10 binden aşağı ve yukarı yerler arasında bir ayırım gözetilmektedir.

2- Anayasa'nın 14. maddesinde herkesin maddî varlığını geliştirme hakkı bulunduğu belirtilmiştir; oysa 394 sayılı Yasa Pazar günleri işyerleri sahiplerini çalışmaktan alıkoyarak onların maddî varlığını geliştirmek hakkını ellerinden almaktadır.

3- Anayasa'nın 40. maddesinde herkesin dilediği alanda çalışma özgürlüğüne sahip olduğu ve bu özgürlüğün ancak kamu yararı ereğiyle sınırlanabileceği kurala bağlanmıştır. 394 sayılı Yasa ise haftada bir gün zorunlu ara verme öngörerek o özgürlüğü kamu yararı dahi bulunmaksızın kısıtlamıştır; çünkü işyerlerinin bir gün kapanmasında kamunun herhangi bir yararı düşünülemez; tam tersine zararı söz konusu olabilir.

4- Anayasa'nın 41. maddesinde iktisadî ve toplumsal hayatın adalete, tam çalışma ilkesine göre düzenlenmesi buyruğu yer almıştır; oysa 394 sayılı Yasa haftada bir gün çalışmayı yasak ederek tam çalışma ilkesiyle çelişki yarattığı gibi adaletle de bağdaşmaz durumlara yol açmaktadır. Gerçekten vardiyeye yöntemiyle işçi çalıştıran büyük bir fabrika Pazar günleri de çalışmayı sürdürmekte iken ufak bir işletme sahibi dükkânını kapatma zorunda bırakılmakta ve bu gibi kişiler kepenklerini kapatarak gizli gizli çalışmaya itilmektedir.

5- Anayasa'nın 42. maddesine göre çalışma herkesin hakkı ve ödevidir, angarya yasaktır. 394 sayılı Yasa haftada bir gün çalışma hakkını ortadan kaldırarak çalışması yasak olanlara bir türlü angarya yüklemektedir. Çünkü Pazar günü kendisine herhangi bir karşılık sağlanmaksızın işyerini kapatmaya zorlanan kimse, tıpkı bedava olarak çalıştırılan kimse durumundadır.

Şu da belirtilmelidir ki Anayasa'nın 44. maddesinde ücretli hafta tatilinin Yasa ile düzenleneceği kuralı yer almış olsa da 394 sayılı Yasa Pazar günleri çalışması yasak olanlara para ödenmesini öngörmediğinden bu Yasadaki kural Anayasa'nın 44. maddesine dayanılarak savunulamaz.

6- 394 sayılı Yasanın 9. maddesi, 1. madde gibi aynı Anayasa kurallarına aykırıdır. Yasanın 10. maddesi ise hafta tatili kuralına aykırı davrananlar için ceza öngördüğünden, bu madde dahi, 1. madde gibi Anayasa'ya aykırıdır."